

Başvuru Numarası : 2019 / 2665
Toplantı Tarihi / Sayısı : 07.01.2020 / 111
Karar Numarası : 2020 / 1
Başvuran : N. G.
Adres : Y. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu / ...
Muhatap : Y. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Y. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu / ...

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Karara konu başvuruda, başvuran N. G., %78 oranında engelli raporunun olduğunu, normal koşullardaki tuvaleti kullanmadığı ve bu nedenle hasta koğuşuna nakil talebinde bulunmasına rağmen sorununun çözülmediğini ifade ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuran, 15.07.2019 tarihinde Kurumumuza başvuru yapmıştır.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Kişinin Dokunulmazlığı, Maddî ve Manevî Varlığı” başlıklı 17. maddesi; “Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir ve Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.”

5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un, “İnfazda Temel İlke” başlıklı 2’nci maddesine göre “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.” Mezkur Kanunun “İnfazda Temel Amaç” başlıklı 3’üncü maddesine göre “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.” Kanunun “Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler” başlıklı 6. maddesinin 1. Fıkrasına göre “Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir: c) Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun, tüzük ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında

kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır. d) İyileştirmeye gereksinimleri olmadığı saptanan hükümlülere ilişkin infaz rejiminde, bu hükümlülerin kişilikleriyle orantılı bireyselleştirilmiş programlara yer verilmesine özen gösterilir ve bu hususlar yönetmeliklerde düzenlenir. e) Cezanın infazında adalet esaslarına uygun hareket edilir. Bu maksatla ceza infaz kurumları kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği yetkilere dayanarak nitelikli elemanlarca denetlenir. f) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.”

6. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (j) bendi uyarınca; “j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önle mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18’inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca; “(3) Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz. (4) Uzlaşma yoluyla sonuçlandırılmayan başvurular ve incelemeler hakkında ilgili rapora ilişkin müzekkere yirmi gün içinde Kurula sunulur. Bunun üzerine Kurul, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali yapıp yapılmadığına ilişkin karar verir.”

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71’inci maddesi uyarınca; “(1) Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52’nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.” gibi makul güvenlik tedbirleri eşliğinde yürütülebilir.”

IV. DEĞERLENDİRME

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18’inci maddesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71’inci maddesi uyarınca Kuruma yapılan başvuruların iddia konusunun özelliğine göre uzlaşma ile sonuçlandırılması mümkündür.

10. Karara konu başvuruda, başvuran N. G.’ün iddiaları, muhatap kurum olan Y. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderilerek başvuruda öne sürülen iddiaların araştırılarak doğruluklarının tespit edilmesi halinde gerekli tedbirlerin alınması talep edilmiştir. Başvuru konusu, idare ve başvuran tarafından anlaşmaya varılarak yerine getirilmesi mümkün olan bir talep olduğundan mağduriyetin giderilip giderilmediği, giderildi ise buna ilişkin bilgilerin Kurumumuza iletilmesi istenmiştir.

11. Y. T Tipi Kapalı Ceza Kurumu Müdürlüğünün 01.08.2019 tarihli yazısında; konuyla ilgili yapılan inceleme neticesinde temin edilen bilgi ve belgelere göre, başvuranın engelli odası olarak belirlenen B-5 numaralı odaya yerleştirilmesine karar verilerek talebinin kabul edildiği ve başvuranın mağduriyetinin giderildiği belirtilmiştir.

12. Dolayısıyla, başvuru konusu talebin, muhatap tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirildiği ve bu sebeple Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18'inci maddesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71'inci maddesi uyarınca iddia ve talep konusu hususun ortadan kalktığı anlaşılmış olup, başvurunun uzlaşma ile sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mağduriyet giderildiğinden, başvurunun UZLAŞMA KARARI ile sonuçlandırılmasına,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

07.01.2020 tarihinde, Harun MERTOĞLU'nun karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY

6701 sayılı Kanunda uzlaşmanın tarifi yapılmamıştır. Ancak uzlaşmayı, başvuran ile muhatabın üçüncü kişi/ihlal incelemesini yapan kurum uzmanının katılımı ile kanundaki usul ve esaslara uygun olarak anlaşmaları olarak tanımlayabiliriz.

Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan kanunda uzlaşma iki maddede yer almaktadır.

Madde 18/ (3) “Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.”

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 11- (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

b) Ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeleri karara bağlamak, bu başvuru ve incelemelere ilişkin gerekli hallerde uzlaşma sürecini sonuçlandırmak, ...

Kanundaki yer aldığı şekli ile uzlaşma sürecini şu şekilde özetleyebiliriz.

İnsan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin bir incelemede yazılı görüşlerin alınmasından, inceleme raporunun hazırlanmasından önce tarafların talebi veya Başkanın resen yapacağı teklifle taraflar incelemeyi yapan uzmanın katılımı ile bir araya getirilir, kanunda belirlenen şartlarda anlaşmaları halinde bir uzlaşma tutanağı düzenlenir, inceleme raporu tanzim edilmeden iş bu uzlaşma sürecinin sonuçlandırmak üzere kurul gündemine getirilir ve süreç bu şekilde sonlandırılır.

Uzlaşma sürecinin insan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurularda yapılabileceğini Kanun açıkça söylemektedir.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kanunun belirlediği usul ve esaslarda bir uzlaşmanın yapılması zaten imkansızdır.

Kuruma cezaevlerinden gelen bütün dilekçeleri, Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında yapılmış bir başvuru imiş gibi işlem yapılması, mağduriyetleri bir şekilde giderilen kişiler için uzlaşma ile sonuçlandırılmıştır şeklinde bir karar verilmesinin yasal olmadığı, konusuz kalan başvurunun işleminden kaldırılması gerektiği kanaatiyle çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi